

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์บทที่ 4 พัฒนาการทางด้านจิตใจ โดยใช้กระบวนการกลุ่ม โดยละเอียดและชัดเจนเพื่อนำไปสู่การวิจัยซึ่งแบ่งเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543) ได้เสนอแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. เป็นการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน โดยให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมให้มากที่สุด เพราะการเข้าร่วมและมีบทบาทในการเรียนจะช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อม มีความกระตือรือร้น และมีความสุขในการเรียน
2. เป็นการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุด กลุ่มจะเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญที่จะฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปรับตัวและทำงานเข้ากับคนอื่นได้
3. เป็นการสอนที่ยึดหลักการค้นพบและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง โดยครูเป็นผู้จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพยายามค้นหาและพบคำตอบด้วยตนเอง อันจะทำให้ผู้เรียนจดจำได้ดีและจำได้นาน
4. เป็นการสอนที่ให้ความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ว่าเป็นเครื่องมือที่จำเป็นต่อการแสวงหาความรู้และคำตอบต่างๆ ครูจะต้องให้ความสำคัญของกระบวนการต่างๆ ในการแสวงหาคำตอบ ไม่ใช่มุ่งอยู่ที่คำตอบโดยไม่คำนึงถึงกระบวนการและวิธีที่ได้มาซึ่งคำตอบ

ความหมายของกระบวนการกลุ่ม

กรมวิชาการ (2542) ได้กล่าวถึง แนวคิดพื้นฐานของกระบวนการกลุ่ม (Group Process) ดังนี้

1. พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม
2. โครงสร้างของกลุ่มจะเกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกันและจะมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของสมาชิกกลุ่ม
3. การรวมกลุ่มจะเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้านการกระทำ ความรู้สึก และความคิด
4. สมาชิกกลุ่มจะมีการปรับตัวเข้าหากันและจะพยายามช่วยกันทำงาน โดยอาศัยความสามารถของแต่ละบุคคลซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานลุล่วงไปได้ตามเป้าหมายของกลุ่ม

ซอลัดตา ขวัญเมือง (2542) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่ม หมายถึง กระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการในด้านทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมที่บกพร่อง ซึ่งเป็นปัญหาที่ควรแก้ไขโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม เพราะเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าใจความต้องการของตนเองและของผู้อื่น จากการสัมผัสด้วยการปฏิบัติจนเกิดการค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ (2545) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่ม หมายถึง การร่วมปฏิบัติกิจกรรมของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยการระดมพลังสมองของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาหรือตัดสินใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างเป็นอิสระ สมาชิกทุกคนมีบทบาทหน้าที่ในการทำกิจกรรมด้วยกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้บุคคลได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยกัน

ทศนา แชนมณี (2547) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่ม หมายถึง กระบวนการในการทำงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันและมีการดำเนินการร่วมกัน โดยผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มต่างก็ทำหน้าที่ของตนเองอย่างเหมาะสมและมีกระบวนการทำงานที่ดี เพื่อนำกลุ่มไปสู่วัตถุประสงค์ที่วางไว้

กาญจนา ไชยพันธุ์ (2549) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลมารวมกันเพื่อศึกษาประสบการณ์ของกลุ่มหลายๆ ฝ่าย ศึกษาพฤติกรรมความเป็นผู้นำ ผู้ตาม ความคิด ฝึกปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและมีการศึกษาจากประสบการณ์ โดยผู้ศึกษาจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดขึ้น

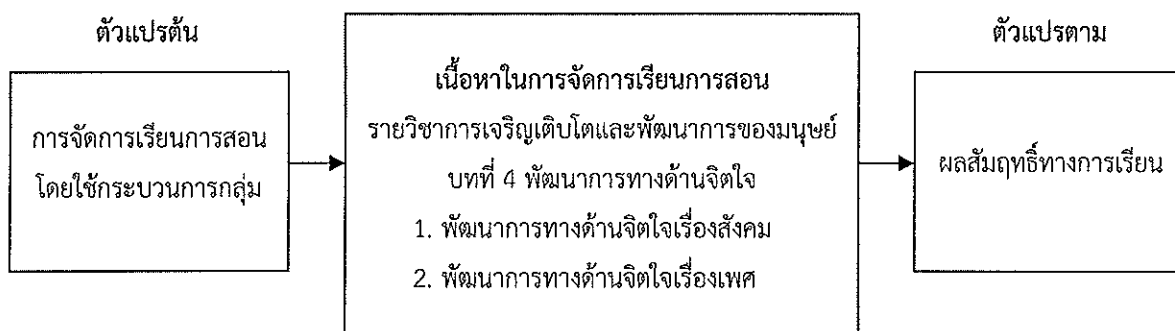
จากความหมายของกระบวนการกลุ่มข้างต้น สรุปได้ว่า กระบวนการกลุ่ม หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคล โดยมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มเพื่อร่วมกันปฏิบัติงาน ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งสามารถนำสิ่งที่ได้รับมาแก้ไขปรับปรุงและประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ทำให้งานสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มได้

จิตติมา อัครธิตพิงศ์ (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของนักศึกษาภาคปกติ ระดับปริญญาตรี 4 ปี สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ประจำปีการศึกษาที่ 2/2552 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในด้านเนื้อหาวิชา ด้านผู้สอน ด้านปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการเรียนการสอน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2/2552 จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนในด้านผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

อภิญา ทหารวานิช (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่องการแก้ปัญหา นักศึกษาที่มีพฤติกรรมขาดการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมในชั้นเรียนรายวิชาการสร้างทีมงานโดยใช้กระบวนการกลุ่ม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหา นักศึกษาที่มีพฤติกรรมขาดการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมในชั้นเรียนรายวิชาการสร้างทีมงานโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการสร้างทีมงาน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 57 คน ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับพฤติกรรมขาดการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมในชั้นเรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่มด้านการพูด โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.34 ด้านการกระทำ โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.28 และด้านการแสดงความคิดเห็น โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.28

ลักษณสุภา บัวบางพลู (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้รายวิชาการประมวลผลการวิจัยทางธุรกิจด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดการเรียนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้รายวิชาการประมวลผลการวิจัยทางธุรกิจด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดการเรียนการสอน ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ประชากรในการวิจัยเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต คณะวิทยาการจัดการ หลักสูตรการบริหารธุรกิจ แขนงวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจที่ลงทะเบียนเรียน จำนวน 39 คน ผลการวิจัยพบว่า เมื่อทำการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนสอบหลังเรียนเฉลี่ยในระดับมากที่สุดคือ 4.29 และมีค่าคะแนนพัฒนาการโดยเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 67.53 คะแนน เมื่อทำการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษารายบุคคลแยกตามประเด็นความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วม ในงานกลุ่มที่ได้รับมอบหมายพบว่า โดยส่วนใหญ่มีพฤติกรรมด้านจริยธรรมคุณธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.41 เมื่อวิเคราะห์ข้อสอบของแบบสอบอิงเกณฑ์พบว่า มีค่าดัชนีความไวของแบบทดสอบ 1.69 แสดงว่าข้อสอบอยู่ในเกณฑ์มีคุณภาพดี และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test พบว่า คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ .05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์บทที่ 4 พัฒนาการทางด้านจิตใจโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ตัวแปรต้น คือการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม โดยใช้เนื้อหาจากรายวิชาการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์บทที่ 4 พัฒนาการทางด้านจิตใจ ได้แก่ พัฒนาการทางด้านจิตใจเรื่องสังคมและพัฒนาการทางด้านจิตใจเรื่องเพศ ส่งผลให้ตัวแปรตาม คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อรายวิชาการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์